

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétéfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszaszállít
 vagy megörökösíti nem vállalkosik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Tankönyvuzsora.

Csak a szegény diák és a szülője tudja, milyen nagy dolog az iskolakönyv. Minél magasabb osztályba jár a fiú, annál több gondot okoz az iskolakönyvek beszerzése, amelyek nálunk horribilis drágák. Sehol a világon nincs ilyen magas ára az iskolakönyveknek. Könyvkereskedők, tankönyvíró tanárok nagy pénzt keresnek évente, de ezt annál inkább sinyl meg a szegényebb sorsu diák.

Nemrégiben megjelent a rendelet, amely szerint sok iskolánál nem szabad használt tankönyvekből tanulni! Ez nagy igazságtalanság és kapzsiság. Itt van Péter Pál napja, az iskolaév vége s ilyenkor aktuális írni erről a témáról. Amikor a diákok eladják a tavalyi könyveiket és amikor megveszik azokat, amelyekre a kezdődő tanévben szükségük lesz. Eladják? Megveszik? Most már letűnt fogalmak. Csak eladnák. Csak megvennék. De adásnak, vételnek utját állja egy zord tilalom: régi könyveknek vétele tilos.

Akár az árak szempontjából, akár a szülők szempontjából nézzük a dolgot, érthetetlen és indokolatlan ez a rendelet. Másnak pedig mint e kettőnek nincs a dologhoz köze. Nincs sem a tanítónak,

tanárnak, nincs semmiféle iskolai hatóságnak és semmiféle hatóságnak a világnak.

Hogy valamiképpen mégis plauzibilissé tegyék, elfogadhatónak tüntessék fel a beavatkozásukat, előhozakodnak egészségügyi szempontokkal. Fölösleges külön mondanunk, hogy ezt az ürügyet is csak önmaguknak nagy megerőltetésével tudták valahogy hajánál fogva előcibálni s csak azért hozakodtak elő vele, mert arcuk verejtékében sem tudtak annál valamirevalóbbat találni. Hát ezért sem igen volt érdemes törnie magát senkinek. Mi is ebben az esetben az egészségügyi szempont? A bacillusok — mondják — az egészségügyi szempont lovagjai s rejtelmes, fontoskodó arccal sugják meg a nagy titkot, melyet mindenki tud, hogy a bacillusok minden fertőző kór terjesztői, hogy micsoda veszedelem az, ha alkalmat nyújtunk mindenféle nyavalyák elterjedésére, ha így, ha úgy, s mikor elmondtak mindent, akkor végül szörnyűködve mutatnak rá, hogy micsoda rettenetes veszedelmes az a könyv szeptember elején, amely augusztus harmincadikán még nagyon hasznos és az egészségre sem ártalmas jószág volt. Ugy-e komikus ez? nehéz elhinni, hogy ha egy könyv 1909.

júniusáig nagyon kitűnően szolgálta a közoktatásügyet s csak a közoktatásügyet szolgálta, a tanév bezárása után már csak pestist és egyéb halált hoz a lakásainkba és mindenkire, aki a kezébe veszi? Még akkor is ha a régi gazdája veszi a kezébe. Mert hiszen még az osztályt megismétlő diákra is áll, hogy régi könyv használata tilos. És áll arra a diákra is, akinek a bátyja, vagy egyéb atyafia használta tavaly a könyvet, naponként számtalanszor nyujtván alkalmat neki, a fiatalabb diáknak arra, hogy a könyvet kezébe vegye, forgassa, lapozzon benne s tegyen vele amit akar. És akkor még sem volt ez a könyv veszedelmes, sőt halálos. És csak akkor halálos, ha diák forgatja, ellenben ha megőrzi, otthon tartja s belepeli a por, mocsok, akkor nem halálos, nem is veszedelmes. Valamint nem veszedelmes s az iskola nyugodt lélekkel adja a diák kezébe az iskolai ifjusági könyvtárnak bármily régi kötetét, amelyek pedig bizonyos, hogy átmentek s az és száz kézen és senki a világon nem tudja, — mert ellen nem őrizheti — milyen és mely kezeken.

És mégsem veszedelmes. Csak a tankönyv az. Ki hiszi ezt el? Senki, legkevésbé a szegény diák, a szegény szülő,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az alamizsna.

Az öreg Balthazár apónak hívták. Az arcát soha senki sem látta, mert akkora szakállal volt borítva, amelylyel az emberi bőr az az időjárás viszontagságai ellen védekezhetik. Az bizonyos, hogy az orrát föl lehetett fedezni, de még ez is szőrrel volt fedve. Bizonyos meglepetéssel látta az ember, hogy a szemét megkímélte s kikerülte ez a szakáll.

Balthazár apó egy ócska kalapot viselt, amelyet lehuzott a füléig, nagyon óvatosan takarta el a világ elől az öreg, hogy a fején nincs szakáll.

De a legnagyobb baj az volt, hogy az a szakáll vörös volt. Az emberek nem szeretik azokat, akiknek igen sok szakálluk van, mert nem lehet jól látni az arcukat s azt hiszik, el akarják titkolni a gondolataikat, de még kevésbé szeretik azt, akinek a szakállja vörös.

Balthazár apó faluról-falura vándorolt; a vállán egy fekete szekrényét cipelt. Levélpapírt árult. Senki se várta tőle, hogy nyájas legyen. A ki vett tőle, csak azért vette, mert

szüksége volt rá, vagy olcsóbban kapta meg tőle, mint a kereskedésben.

Történt a legtorróbb nyári napokban, hogy Balthazár apó hazalás közben belépett Lerondeau kisasszonyhoz is, hogy portékáját kínálja neki.

Lerondeau kisasszony jó teremtés volt, de volt egy hibája, igen sokat fecsegett. Még a templomban a szenteknek is folyvást beszélt halkán suttogva, minden oltár s minden kápolna szentjeivel végtelen sok ideig csevegett. A plebános, Belligand ur, aki pedig türelmes ember volt, maga is megjegyezte rá:

— Kisasszony, kegyed kifárasztja őket.

Hogy a vén kisasszonyhoz belépett Balthazár apó, levette a kalapját. Nem tiszteletből, hanem mert melege volt. Megtörülgette homlokát és a fejét. Lerondeau kisasszony különös felfedezést tett: Balthazár apó kopasz. Élces megjegyzést tett rá:

— Nem elég, hogy magának nincs szakállja a fején, de még haja sincs.

Sebaj. Ez a darab meztelen bőr megszerzte neki az emberek humanitását, ha valaki észrevette. Balthazár apó nem is medve, mint látszik. Lerondeau kisasszony meg volt lepette s szükségét érezte a diskurálásnak, olyanformán,

ahogy ő nemcsak a szentekkel, hanem az emberekkel is szokott diskurálni.

Megbeszéltek, hogy valóban nagyon meleg van, mint a kisasszony állította. Ő hatvanhét éves, 42ből való. — No nézd, ez érdekes: Mille Lerondeau is ugyanebből az évből, vagy ahogy a Balthazár apó mondja, ebből a klasziszból való. Az, mindenesetre hogy vesz tőle valami levélpapírt. Tizenöt soust szokott naponta jótékonyosságra szánni s ez nem kis mértékben emeli az ember lelki önérzetét. Szegény embernek keserves lehet az országuton vándorolni ilyen melegben. Végre Lerondeau kisasszony vett két soust papírt, kettőért borított.

Folytatta utját, minden házba bement a kis városban és két óra körül újra visszatért a legnagyobb hőségben. Lerondeau kisasszony nem birt ellenállani a jótékonyagnak, beszólította Balthazár urat.

— Hallja csak barátom, mit gondoltam. Csak a jócselekedetek szerznek gyönyörűséget már a mi korunkban. Mit ér az az egész áru, ami az ön szekrényében van?

Lelkemre annyi papír, meg boríték, meg plajbász, az megér hat frankot is.

— Fogja — szólt Lerondeau kisasszony,

1000 „PANAMA“ Reichard
 = kalap érkezett =
 áruházába, melyek a mai naptól kezdve kiárusítatnak.

aki kénytelen az ablakon kihajigálni a pénzt, hogy a könyvkereskedőknek s tan-könyviróknak minél több hasznuk legyen. Ahelyett, hogy megkönnyítenék a szegény sorsuaknak a tanulást, megnehezítik.

Csunya a panama, pláne az olyan, amely szegény kis diákok bőrére megy.

A politikai válság.

A múlt hét a kísérletezések és próbálga-tások hete volt, ez azonban már a tényleges kibontakozás felé haladó törekvések időszaka lesz. A válság, mely már a kilencedik hete tart, valószínűleg ezen a héten fog eldőlni. *Wekerle* Sándor lemondott miniszterelnök a megtartott minisztertanács határozata szerint Bécsbe utazott.

Szombat óta egyes politikai körökben kedvezőtlenül ítélik meg a Lukács-féle missziót, melyről azt mondják, hogy az végleges kudarcot vallott. Ezt engedik sejtetni a bécsi lapok vasárnapi számának cikkei is, melyek már most darabont-uralommal kezdik Magyarországot fenyegetni.

A függetlenségi párton sokan még mindig bizakodnak Lukács sikerében. *Földes* Béla képviselő, a függetlenségi párt végrehajtó bizottságának a tagja a »Neues Wiener Tagblatt« tegnap számában cikket írt Lukács missziójáról, melyről azt mondja, hogy az két örvedes dolgot bizonyít: 1. hogy a király végre a többséghez, a függetlenségi párthoz fordult és ez elismerte a többségi elvet és 2. hogy a koalíció felbomlott. *Földes* csak egy függetlenségi kormány kinevezésével látja a válságot megoldhatónak.

Mindazonáltal tegnap, vasárnap, a politikai tőzsdén nagyon estek a Lukács-kombináció árfolyamai. Ennek főoka az, hogy a Justh-csoport egyszerre ismét olyan követelésekkel áll

elő, melyekről ismeretes, hogy azokat a korona nem teljesíti. Viszont azonban nem emelkedtek egy esetleges *Wekerle* vagy *Andrássy*-kabinet kilátásai se, úgy hogy a bizonytalanság a politikában nagyobb, mint valaha. Csak annyit tud mindenki, hogy e héten okvetlenül döntésnek kell bekövetkezni, egyik vagy másik irányban. Arról mindenki meg van győződve, hogy a mostani helyzet tarthatatlan.

Bécsi híresztelések.

A »N. Fr. Pr.« mai számában vezetőhelyen foglalkozik a magyar politikai helyzettel és interviút közöl egy olyan személyiségtől, aki állítólag teljesen be van avatva Lukács László terveibe. Az illető a többi között a következőket mondja:

— Ha tudnák, hogy ilyen mértékadó helyen a magyar válság tovább húzása esetére milyen diszpozíciók tettek, ha tudnák, milyen következményekkel járna Magyarországra nézve, ha nem sikerülne még ebben a hónapban az uralkodó ischli utja előtt kölcsönös egyetértést eredményező döntést létrehozni, akkor bizonyára igazolást látnának a Lukács által megtett lépésekben.

Hogy milyen következményeket gondolok, azt csak jelezni akarom. Bizonyos formába a *Féjerváry*-kabinet egy újabb kiadására kerülhetne a sor, amely ismét az általános titkos és egyenlő választói jog jelszavát dobna a nyilvánosság elé és esetleg kísérletet tenne arra is, hogy a szociális és nemzeti szempontokból elégedetlen tömeget az uralkodó nemzet és az uralkodó osztályok ellen kijátszák.

Miniszteri konferencia.

A kereskedelemügyi miniszteriumban ma délelőtt 11 órakor *Wekerle* Sándor lemondott miniszterelnök elnökletével miniszteri értekezlet volt, amelyen a válság legutóbbi napjaiban felmerült eseményekről tanácskoztak. A minisz-

teri értekezleten a kabinet valamennyi tagja részt vett.

A tegnapi miniszteri tanácskozásból részletek egyáltalán nem szivárogtak ki. A tanácskozás után *Wekerle* Kossuthal egy teljes fél óráig tárgyalt. Ennek megtörténte után *Wekerle* a reá várakozó újságíróknak a következőket mondotta.

— politikai helyzettel foglalkoztunk és több kibontakozási tervet vitattunk meg. Tekintettel pedig arra, hogy már régen nem tanácskoztunk, több más ügyet is el kellett intézni. Hogy lesz még több tanácskozás is, ez természetes, mert még többször össze kell jönnünk, *Wekerle* tegnap délután Bécsbe utazott, hogy a királytól kérje a felmentést. A jelenlegi kormány addig maradni fog, míg meg lesz az új kabinet.

Wekerle utazása.

Wekerle Sándor lemondott miniszterelnök a miniszteri határozat értelmében Bécsbe utazott s ma délelőtt kihallgatáson jelenik meg a király előtt. A miniszterelnök jelentést tesz a politikai helyzetről s hir szerint arra kéri a királyt, hogy a kabinetet az ügyek további vezetésétől mentse föl.

Csendőr-iskola Nagyváradon.

Glac Antal főispánnak és *Rimler* Károly polgármesternek hónapok óta kifejtett buzgólkodásuk és fáradozásuk sikerre vezetett a csendőrségi iskola Nagyváradon leendő létesítése tárgyában.

Mint már írtuk, arról van szó, hogy az országban egy csendőr ismétlőiskolát létesítenek, amelyen a tovább szolgáló altiszteket akarják kiképezni úgy szellemileg, mint gyakorlatilag. Egyelőre 150 hallgatóval állítják fel az iskolát,

— itt a hat frank. Megveszem magától az egészet. Majd kiosztom az apácák iskolájában a gyerekeknek.

Ha Balthazar apó ebben a percben a mezőn lett volna, semmi se történt volna. Egyszerűen leült vón egy vad körtefa árnyékába, hogy morfondirozzon. Az öröm nem tör ki gyorsan az ilyen koros embernél: muszáj annak egy darabig élni, hogy kitörhessen, a bomba is csöndben van egyideig, míg szétrobban. Balthazar apó azonban itt volt, a város közepén, az egyetlen hely, ahol megpihenhetett s elmélkedhetett, a kocsmában volt.

De senki se ülhet le a kocsmában, hogy valamit ne igyék.

Balthazar apó hozatott egy deci vörös bort.

Meglepetés érte! Az első korty után ami leszaladt, muszáj volt megkérdeznie Monselnét a csaplárosnét:

— De hát mit adott maga nekem?

— Bort! — felelt a néni ijedséggel.

— Ejha, — szölt Balthazar apó — nem is emlékszem a bor ízére. El is felejtettem, hogy az ilyen jó.

Kiitta a poharát olyan ember gyönyörűségével, aki nem is gondolt arra, mit kóstál. De nemcsak azt felejtette el Balthazar apó, hogy

milyen jó egy pohár bor, hanem azt is, hogy mit volna jó harapni mellé. Pedig éhes is volt már. Elkezdett ábrándozni az öreg.

— Mondja csak, — szölt a kocsmárosnéhoz, — akkor, mikor még, ejhaj, régen vót, mikor az erdőben dolgoztam a favágókkal, ott akkor az emberek valami sajtot ettek, minek az vót a neve, hogy Briei-sajt. Hallott maga arról valaha.

Hogy madame Monsel hallott-e róla beszélni? De hisz nála mindig van. No ha már van, akkor Balthazar apó kér is belőle négy sous árát.

Mikor Balthazar apó az utolsó morzsáját is megette a sajtjának, egy nagyon figyelemreméltó dolgot vett észre: azok, akik csak száraz kenyeret rakhatnak a foguk alá, nem is sejtik milyen gyönyörűség az evés. A gazdagok bezeg nagyon finoman válogatják ki az enni-valóikat. És aztán legyen aminek lenni kell. Balthazar apó még nincs az utolsó sousjánál. Szabad is, lehet is neki egy kis jó talatot parancsolni, sonkát, kolbászt s más efféléit. Utóégre egyszer él az ember.

Milyen éhes volt! Minél többet evett, annál éhesebbnek érezte magát. Oyan mély-séges étvágya volt, mintha nem is gyomrából jönne az, hanem sokkal mélyebbről, a tagjaiból,

a lábából, a hátából, a fejéből. Egy dolgot konstatált, azt, hogy valami nagyon hiányzik az életéből, az evés. És megszorodva látta, hogy életének javarésze elveszett.

De a jó ebéd más szükségleteket is ébreszt az emberben. Ha a mezőn megeszi a darab kenyeret, nagyot alszik reá a tölgyfa alatt s nézi uri kényelemmel a járókelőket, akik a hőségben elhaladnak az uton. Most jóllakni pompásan! ez mindent eszébe juttat, ami hiányzik az életéből.

Mi történt Balthazar apóval! Másnap, harmadnap semmi sem fogja megakadályozni benne, hogy jóízűen egyék-igyék és ha a kocsmát ott hagyja, nem kell házalni, ott hever le, ahol jól esik, mégis lesz vacsorája. Van rá pénz, a Lerondeau kisasszony hat frankjából telik.

De mi lesz, ha nem marad egy sousja sem? mit csinál, hiszen nincsen portékája, üres a szekrénye, egy árva levélpapír, vagy boriték, de még egy szál ceruza sincsen benne.

Valósággal dühbe jött. Ez a vén leány nem törődik senkivel: ez találkozik egy szegény emberrel és nem is kérdezve tőle, hogy hiszen hátán a háza, kebelén kenyerere, mi lesz ha a kenyeret elveszi tőle, egyszerűen elkon-

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sétatokok, harisnyák, övek, női kiegészítők, nyakkendők, pénz-, szivar és dohánytárcák, tajtékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhető be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

s ha beválik, nagy arányokban fejlesztik ki, hogy 1500 hallgató és 40 tanár részére megfelelő legyen. Ilyen intézmény csupán ez az egész országban. Csak természetes, hogy a vidéki városok nagy versengést fejtettek ki, hogy megkapják az iskolát, s igazán csak a főispán és a polgármesternek lehet köszönni, hogy a versenyből Nagyvárad került ki győztesen.

Egyelőre, a próbaidő tartamára arról van szó, hogy az ideiglenes iskola céljaira lakószobákká alakítják át a Rulikovszky-ut mellett levő volt járványkórház nyolc pavillonját, s azonkívül épített a város 3 tantermet és egy étkezdét.

Ha pár év múlva véglegesítik az iskolát, 1500 hallgatóval, akkor más helyen kell nagyszabású épületeket emelni a városnak. Ez esetben a volt járványkórház átalakított épületei s az új épületek barakkok céljaira használják fel. Ez által a barakkok kérdése teljesen meg lenne oldva.

Tegnap délelőtt Szabó László miniszteri tanácsos sürgönyben értesítette Rimler Károly polgármestert, hogy a csendőriskolát Nagyvárad kapja meg. Az erről szóló leiratot a miniszter már alá is írta, s egy-két nap múlva az leérkezik a városhoz.

A polgármester a sürgöny vétele után azonnal rendkívüli ülésre hívta össze a tanácsot, amelyen elhatározták, hogy amint leérkezik a miniszter leirata, rendkívüli közgyűlésre hívják össze a törvényhatóságot, amelyen megállapítják az iskolára nézve az állammal kötendő szerződést s határoznak az építkezés tárgyában.

A csendőriskola létesítése nagy fontosság-

fiskálja a vagyonát. És mi célra uristen! a szegény tárgyakat, amelyek őt eltartották. Az alatt az ürügy alatt, hogy hat frankot ad neki, a gazdájukat egyszerűen kiveti az utcára. A szegények igazán barmok, hogy mindent tehetnek velük a gazdagok.

Kapta magát, visszament Lerondeau kisasszonyhoz. Kész volt mindenre s nem akart semmit meghallgatni. Pénzt ért neki a vagyona, nem adhatja ki a kenyeret a kezéből. Azt mondta neki:

— Tudom én jól, hogy maga sokat nyert rajta. Tudom én azt is, hogy az asszonyok mindig nyerne a férfin.

Derék Lerondeau kisasszony! Ó, aki jóformán magától vont el a garast. Ó zsákmányol ki valakit, aki a falatjait osztja meg a szegényekkel, mert neki sincs egyebe Férjhez is azért nem ment fiatal korában, mert abban az időben a császárság alatt, olyanok voltak a fiatal emberek, hogy az asszonynyal akarták megalapítani a szerencsésüket, csak a pénzes lányokat vették el.

Szóval, megjött a kisasszony és visszadta Balthazár apónak a levélpapírjait, borítékjait, a ceruzáit, mind, valamennyit. Igazuk van az embereknek, hogy nem szeretik az olyan arcokat, amelyeken ilyen sok szőr van. És abban is igazuk van, hogy a vörös szakállt messze kerülik! . . .

Charles Louis Philippe.

gal bir Nagyváradra, mert emeli a város forgalmát s igen sok intelligens családdal szaporodik, a tanári kar révén, a város lakossága.

Merénylet egy mérnök ellen.

Tenkei tudósítónk telefonálja a következő esetet. Tenke vidéken most folynak a földmérés munkálatok. A mérnöki teendők elvégzését Horthy Béla kataszteri mérnök teljesíti. Tegnap délután a mérnök az ottani »Korona« kávéházba ment, ahol Popescu Mikuláj kocsubai lelkéssel ült egy asztal mellett. Rövid ideig időztek ott, amikor a kávéházba több oláh legény is érkezett.

A legények duhajkodva, feltett kalappal léptek be a kávéházba és ott figyelmen kívül hagyva a jelenvoltakat, megbotránkozató viselkedést tanúsítottak. A legények viselkedésén megbotránkozva, Horthy Popescunak a következőket mondta:

— Legalább a kalapjaikat vennék le!

A mérnök megjegyzését a legények egyike meghallotta és Horthyhoz ment s vele kötélzködni kezdett. Horthy a részeg duhaj kedvű legényt ellökte magától, mire a legények:

— Cine mintye! kiáltással eltávoztak.

A kellemetlen incidens után még rövid ideig volt együtt a kávéházi társaság s aztán eltávoztak. Amikor Horthy a kávéház kapuja alatt akart kimenni, egyszerre egy oláh legény ugrott elő s késével Horthy mellé felé döfött. Horthy a szurást a tenyerével fogta fel s így a szívének szánt szurást elhárította.

A merénylet után Horthy segítségért kiáltott, mikor azonban az emberek eljöttek, a legények már mindnyájan elfutottak. A mérnök sérülése igen komoly, mert a kéz fejét teljesen átszurta és az ereket is megsértette. A merénylet után a csendőrség megindította az eljárást és nyolc legényt letartóztatott.

A tettést eddig még nem sikerült kézrekeríteni. Az esett Tenkén nagy izgalmat keltett.

Botrányok a párisi lóversenyen.

Párisból jelentik nekünk: Az auteuli lóversenyen a közönség egy része tüntetett állítólag azért, mert az istállógyerekek sztrájkja miatt a verseny lefolyásában akadályok merültek fel. A közönség két sővényt felgyújtott. Egy asszony megsebesült. Számos tüntetőt gyújtogatás miatt elfogtak, másokat meg azért, mert a tisztekre különböző tárgyakat dobáltak. Fallières elnök a versenyen nem volt jelen. — Párisból táviratozzák: Kinos és izgalommal teljes jelenetek közt folyt le tegnap a lóverseny az auteuli versenyterén. A jockeyk és istállófiuk már huzamosabb idő előtt szindikátust alakítottak, a mely Bertheux volt hadügyminiszter, a tőzsdén jól ismert ügynök vezetése alatt áll. A szindikátus azt a követelést állította fel, hogy az istállófiuk bérét 40 frankról 60 frankra emeljék fel, vagy pedig havi

180 frank fizetésre változtassák át ellátás nélkül.

Az istállófiuk Patand, a postások sztrájkjából ismeretes villamosszerelő vezetése alá állottak, aki tegnap az istállófiukkal a versenyterén nagy zavargást rendeztek. Anélkül, hogy azt előzetesen bejelentették volna, abban a percben, amikor az automobil verseny pályán mintegy 200.000 ember gyűlt össze, hogy tanuja legyen a nagy akadályversenynek, elvágták a kocsik elé fogott lovak istrángját és a versenylovakat, melyek a kocsikban oszlopokhoz voltak erősítve, feloldozták és kieresztették őket, mire a versenylovak a közeli erdőbe jutottak. Az automobilverseny-igazgatóságot telefonon értesítették a történetekről, mire automobilon több száz rendőrt küldtek a helyszínére, hogy azok segítségével a kiszabadult lovakat összefogdoshassák és a versenyterre vihessék.

A versenyterén plakátok útján értesítették a közönséget, hogy a verseny a sztrájk folytán előidézett zavarok miatt csak félháromkor kezdődik. Ebben az időben azonban alig 3 ló volt a versenyterén. A közönségen, mely a legjobb körökből került ki, különösen a hölgyeken, kik legujabb divatu nyári ruháikban jelentek meg, nagy izgatottság vett erőt. A türelmetlenség percről-percre nőtt, míg végre felhúzták az első versenyt jelző táblát. Erre a versenyre azonban, a melyre nyolc ló volt nevezve, csak 1 ló volt a versenyterén. Ezt az egy lovat akarták a pályán végigfuttatni, a mi ellen a közönség hangosan tiltakozott. A versenyt mindazonáltal ezzel az egy lóval tartották meg. Még nagyobb zavar támadt az akadályversenyen. Az istállófiuk felgyújtottak egy sővényt és a tüzoltósággal kellett eloltani.

A tegnapi kitüntetés csak bevezetője volt egy nagyszabású tüntetésnek, melyre óriási előkészületeket tettek. A tüntetésre 30000 ember készül. Ezek mind olyan természetű emberek, akik nem riadnak vissza a legveszedelmesebb támadásoktól sem. A verseny folytatása elé az egész közép Európa nagy érdeklődéssel tekint.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

* **Az élelmezési bizottság ülése.** A lakás és élelmezésügyi bizottságot e hó 22 ike azaz kedd délután 3 órára összehívta a rendőrfőkapitány. Ez uton is felkérjük a bizottság tagjait, hogy az ülésen minél nagyobb számban és pontosan jelenjenek meg, mert az ülésnek nagyon fontos tárgyai vannak. Többek közt a

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekepálya.

mészárosokkal vasárnap d. u. tartott értekezlet eredményével is beszámol a rendőrfőkapitány és a husárok mérsékelése tárgyában határozni is fog a bizottság.

*** Iparhatósági megbizottak választása.** Vasárnap délelőtt 9 órakor a tűzoltó lak-tanya nagytermében iparhatósági megbizottakat választottak a csekély számban megjelent iparos választók *Jánosy Gyula* tb. alkapitány, iparhatósági biztos vezetésével. 20 megbizottat Nagyváradi város iparhatósága mellé és 20 megbizottat a központi főszolgabíró mellé választottak egyhangulag. — A hivatalos lista győzött.

*** A kultuszminiszter köszönete** Nagyváradi városa a tanítók részére rendezendő slöjd-tanfolyam céljaira 1500 korona segélyt szavazott meg. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a város ezen áldozatkészségeért köszönetét nyilvánította Nagyváradi városának. Ugy értesülünk azonban, hogy a slöjd-tanfolyamra nem valami sokan jelentkeznek a tanítók közül. Ennek az oka pedig abban rejlik, mert a tanfolyamot két héttel elhalasztották. Junius 15-én kellett volna a terv szerint megnyitni és hír szerint csak július 1-én nyitják meg. A tanítók pedig vakációjukból nem szívesen áldoznak négy hetet.

*** Budapesti építőművészek Nagyváradon.** A városi vígadó szépségének híre már elterjedt az országban. E hét végén szombaton előkelő vendégek jönnek Nagyváradra. A budapesti építőművészek tanulmány utra jönnek városunkba, hogy megtekintsék az új nagyváradi Vígadót. A vendégeket a vasúti állomáson ünnepélyesen fogadják s a Vígadót teljesen kivilágítva mutatják be a főváros legkiválóbb szakértőinek.

*** A megye hidépítési kölcsöne.** Biharvármegye a hidépítési kölcsönök felvételére a nagyváradi pénzügyintézeteket ajánlattételre szólította fel. Az intézetek 250000 korona kölcsönt 5 és fel százalékra voltak hajlandók megadni. Ezen ajánlatoktól csupán a Magyar Bank tért el, mely öt és egy tizenhatod százalékért is hajlandó volt a kölcsönt folyósítani. A megye közgyűlése a Magyar Bank ajánlatát fogadta el és már intézkedett is a kölcsön felvételére.

*** A villamos felügyelő bizottság ülése.** Nagyváradi város villamostelep felügyelőbizottsága június hó 24-én délután 4 órakor ülést tart a városi háznál.

*** Az árvaház világitása.** A városi árvaház kérte a városi villamosmű igazgatóságát, hogy a városi árvaház részére szükséges villamos áramot 4 fillérjével számítsa. Ezen kedvezményt azonban nem kapta meg az árvaház. Özv. *Des Echerollés-Kruspér* Sándorné, mint a városi árvaház elnöknője beadványt intézett a városi háznál, amelyben kijelenti, hogy az elutasító határozatot nem veheti tudomásul, mert a városi árvaház tisztán jótékony, humanus intézmény, amelyet a városnak minden eszközzel támogatni kell. Kéri, hogy ezen beadványát tekintsék felebezésnek. — Különösnek találjuk a villamosmű igazgatóságának és felügyelő bizottságának ezen merev álláspontját, hogy nem hajlandó 4 fillérért adni a villamos áramot, amikor például a városi tisztviselők 4 és fél fillérért kapják az áramot. Ez ellen sincs kifogásunk, de már csak mégis előbb való az árvaház, amely teljesen városi és jótékony intézmény.

*** A tanév vége a papnöveldeben.** A nagyváradi I. sz. papnöveldeben is véget ért a

tanév. Szombaton tartották meg az évről Te Deumot s a növendékpapok szétoszlottak, hogy a nehéz munka után a vakáció örömeit élvezzék. Szeptember elején jönnek ismét vissza az új tanévre.

*** Postahivatal Biharfüreden.** Biharvármegye Biharfüred fürdőtelepen július 1-én a július 1-től augusztus 31-ig terjedő fürdőidény tartamára teljes fel és leadási szolgálattal működő postahivatal lép életbe, mely postatakarékpénztárt is fog kezelni.

*** A köpködő hősök.** Ily című vasárnapi vezércikkünkbe egész bokrára való sajtóhibát szedtek bele, a melyeket a korrektor is benne hagyott. Hogy micsoda kifinomodott dolgok kerülhetnek így ki a szedőszekrényből, mutatja néhány példa. A *sarki* szatócot lefokozták *senki* szatócossá; s nehogy valaki sajtóhibát sejtessen a meglehetősen értelmetlen szókapcsolatban, következetesen kétszer egymásután senki lett a »sarki«-ból. Tovább. Fzt irtuk a Faragó-féle köpködő szerkesztő urakról: »de hát milyen tisztesség maradt eddig is mentes gyalázkodásra mindig kész szájukból?« Ezt így variálták: »de hát milyen tisztesség maradt eddig ismeretes stb.« Végül a szerkesztő urak »tisztás körmét« emlegettük bizonyos kívánatos ráköppintásokkal kapcsolatban. Nehogy a szerkesztői körmökön folt essék, a *tintás* szót kijavították *tisztásra*. Szóval a cikk másképp volt megírva, mint a hogy kiszedték s a sajtóhibákkal szemben nincs más védekezés, mint hogy másképp kell olvasni, mint a hogy kiszedték.

*** Halálozás.** *Hügel* Frigyes m. kir. ügyész-ségi hivatalnok tegnap reggel elhunyt. Temetése ma. június hó 22-én délután 4 órakor lesz a honvéd huszár laktanyából.

*** Szalay Stefike sikere.** A napokban szerezte meg *Szalay* Stefike az Országos Zeneakadémián a zenetanári állami képesítést. Az utolsó vizsgát is kitüntetéssel tette le s a tanári képesítő bizottság »tanári és pedagógiai készütségéért« 300 korona jutalomdíjban, a *Fodor Ernő*-féle ösztöndíjban részesítette. A nagyváradi jeles művész szép sikeréről igaz örömmel adunk hírt olvasóinknak, a kiknek a Katholikus Kör ünnepélyein több ízben volt már alkalmuk meggyőződni arról, hogy a zeneakadémia *Szalay* Stefikében igazán hivatott művésznőt részesített a ritka kitüntetésben. Örömmel értesülünk arról is, hogy a fiatal zongoraművész Nagyváradon telepedik le, hol már sok család várja, hogy gyermekei tanítását reábizza.

*** Sztrájk a posta-palota építésénél.** Az új posta-palota építésénél dolgozó napszámosok tegnap sztrájkba léptek. A sztrájk oka az, hogy az építés vezetői a téglák és mészek az emeletre való felhordásához villamos motorikus gépet állítottak be és ettől a napszámosok megijedtek. Oktalan félelmük eloszlatására közbelépett a rendőrség is és remélhető, hogy kellő felvilágosítás után a felzaklatott kedélyek megnyugosznak és a napszámosok holnap munkába állanak.

*** Miksa császár halálának évfordulója.** Bécs mellett, Hietzingben, tegnap Miksa mexikói császár kivégzésének évfordulóján megkoszorúzták Miksa császár szobrát. A koszoru fehér szalagján ez volt rányomva aranybetűvel: Az egykori mexikói császár osztrák tisztjei és kadetjai kegyeletük jeléül 1864—867. Ez alkalomból az önkéntes csapat egyik tisztje ezt írja: Mennyien lehetnek életben e testület-

ből, amely Ausztriában 45 év előtt szerveztett, a legbátrabbakból, a minőkre a hadi történet vissza emlékezhetik. A birodalom valamennyi részéből toborozva három éven át teljesítették e vitézek kötelességüket, szüntelen harcban a tiszteres ellenséggel szemben. A gyilkos klíma iszonyu pusztítást végzett a kis csapatban. És következett a szörnyű vég. A csapat parancsnokának, *Kodolics* tábornoknak és ezredesének, *Khevenhüller* hercegnek intelve ellenére csupán 53 huszárral vonult be a császár *Queretároba*, hogy ott meghaljon. Egy *Tüdős* nevű huszárnak, ki még életben van megengedték, hogy kövesse a kocsi, amelyen a császárt a vesztőhelyre vitték. Ő az egyetlen európai, aki tanuja volt a kivégzésnek s *Miksa* császár ugyszólván a vitéz magyar karjai közt lehelte ki életét.

*** Százestendő község.** Nagyzsámról táviratozzák: Vasárnap nyitotta meg *Wekerle* Sándor miniszterelnök jelenlétében *Hertelendy* Ferenc főrendiházi tag, Temesvármegye főispánja, Nagyzsám község százéves fennállásának jubileuma alkalmából rendezett helyi jellegű általános mezőgazdasági kiállítását. *Hertelendy* Ferenc üdvözölte *Wekerle* Sándor miniszterelnököt, mint temesmegyei nagybirtokost és rámutatott arra a gazdasági fejlődésre, amely különösen a termékeny Bácságon az elmúlt száz év alatt lépten-nyomon látható. *Wekerle* Sándor miniszterelnök, aki a szomszédos *Klopp* birtokára csütörtökön érkezett meg, szombaton *Hertelendy* Ferenc főispánt, *Ferenczy* Sándor alispánt, *Csernoch* János dr. csanád-egyházmegyei püspököt, *Pacha* Ágoston dr. c. kanonok püspöki titkárt, vendégeiül látta. A miniszterelnök vasárnap reggel 8 órakor vendégeivel hosszú kocsisorban a kiállítás helyisége, a községi iskola elé érkezett. Déli egy órakor száznyolcvan terítékes lakoma volt. Az első pohárköszöntőt *Hertelendy* Ferenc főispán mondotta a királyra és a pápára, utána *Grósz* Antal esperes-plébános *Wekerle* Sándor dr.-ra, mint a kiállítás fővédnökére üritette poharát. Az üdvözlésre *Wekerle* Sándor miniszterelnök beszédében, melynek egy részét a németajku lakosságra való tekintettel németül mondott el, válaszolt és kiemelte a község mezőgazdasági és ipari haladását, a bánáti németajku lakosság magyar érzelmét, szorgalmát és erkölcsös-ségét.

*** Tolvaj a váróteremben.** Szombat éjszaka a vasútállomáson a Budapest felől érkező vonaton *Sarudi* János tolnamegyei 18 éves cipészsegéd két utitársát meglopta. Az egyikétől: *Kölönte* Jánostól egy zsebórát lopott, melyhez a másiktól: *Simon* Jánostól egy nickel óra láncot lopott. Az álmukból fölébredt károsok azonban hamarosan észrevették a lopást, lefűlelték a tolvajt és átadták a rendőrnek. *Sarudit*, kinél a lopott holmit megtalálták, lezárták.

*** Váratlan éjjeli látogató.** *Schwartz* Farkas kereskedelmi alkalmazott panaszt emelt, hogy *Gilányi*-u. 20. sz. a lakásán felesége arra ébredt hajnali fél háromkor, hogy valaki a paplant huzogatja róla. Az asszony fegyverért kiáltott. Erre a merész látogató, a ki fiatal villamos vasúti munkás ruhában és meztelb volt, beugrott az üzlethelyiségbe (a pálinkamerésbe) és onnét a fiókból 20 korona aprópénzt és egy perselyt néhány korona pénzzel elvitte; ellenben a már előzetesen lopott sonkát és egy liter szilvriumot hátra hagyta. A rendőrség nyomozza a tolvajt.

*** A Püspökfürdőben az uszoda megnyit s egész nap a közönség rendelkezésére áll.** A többi gyógyfürdők szintén átadattak a közönség használatára. Állandó kiváló fürdőzene

x Hegyi üdülőhely Nagyváradon. A nagyváradi közönség bár nem szűkölködik a nyári helyiségekben, mégis örömmel üdvözl

az ismert *Karger*-féle vendéglő kerthelyiségeinek megnyitását. Új a bérlő is és ezuttal szakember *Lobermayer* Ferenc áll az üzlet élén. Aki ismeri ezt a maga nemében páratlanul gyönyörű kerthelyiséget a hegy tövében, hol a legforróbb nyárban is hűs a levegő annak felesleges dicsérni, aki pedig nem látta látogassa meg egyszer és állandó vendége lesz a vendéglőnek.

x **Az Európa-szállodában** minden délután 4 órától zene, melyet Ponta Kálmán jó szólista kitűnő zenekara szolgáltat. Ugyanott elsőrangú mozgófénykép előadás van minden este, belépődíj nélkül. A mai műsor a következő: *Classport* játékok. *Nick Cartel* történet. *Sas* karmai között. *Róma égése*. *Szélviharban*. *Krisztus és a bűnös nő*. Minden kornak vannak bajai.

x **Magyar Bohémvilág**. Szerkeszti: *Szerdahelyi Sándor*. Írókról, újságírókról, színészekről, poétákról, zeneszerzőkről, festőkről, szobrászokról stb. *Bér*, *Honti*, *Pogány*, *Sarkadi* stb. rajzaival 8 korona helyett csak 3 korona a *Benkő* antiquariumban.

x **Nemzeti-kert**. *Kecskeméthy* István kert utcai *Nemzeti-szálloda* kerthelyiségében minden este belépődíj nélkül mozgófénykép előadás tartatik. A mai műsor a következő: *Tengeri ütközet* (szenzációs). A másoló bosszúja (szenzációs bohózat). *Anyátlanul* (dráma). *Viszsaemlékezés a kandalló mellett*. Keresd meg kenyeredet. *Nelly* a szép szobaleány.

x **Megszűnt a drágaság**. Nagy a panasza városszerte, hogy nagy a drágaság, kevés a jövedelem. És mégis, hogy van az, hogy a hölgyek drága ruhákban, az urak panamakalamban, a gyermekek finom cipőkben járnak? A válasz nyílt titok — erről beszél *Nagyvárad* és *Biharmegye* apraja és nagyja. *Cziller* Imre nagyáruházában minden divatos, finom és olcsó.

x **Tündérvilág Nagyváradon**. Mert csakugyan tündérvilág lehet nevezni *Paizs Béla* vendéglős kertjét, — a melyet a *Világ-közepéhez* címez és a *Bethlen* utcában van. Vannak ott gyönyörű szőlőlugasok — családok és magán társaságok részére — téli és nyári kuglizó, rossz idő esetén fényes tedett helyiség.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: *Hoffmann* meséi. (*Szoyer* *Ilonka* második fellépte.)

Szerda: *Hivatalnok* urak.

Csütörtök: *Böregér*. (*Szoyer* *Ilonka* harmadik fellépte.)

Péntek: *Faust*. (*Szoyer* *Ilonka* bucsú-fellépte.)

Szoyer Ilonka mint Vig özvegy.

On revient toujours à ses premiers amours. *Márkusné Szoyer* *Ilonka* asszonyt is elhódította ugyan az operaház az operette-szinpadtól, de ő mindig szívesen vállalkozik arra, hogy egy-egy operettben mutassa be művészetét vendégszereplései alkalmából. Az ő helyzete mindenütt nagyon kedvező. Az opera énekesnők közül kiválik kitűnő játékaival, az operett-primadonnákat pedig tiszta csengésű, nagy terjedelmű és nagyon iskolázott hangjával mulja felül.

Tegnap első vendégszereplése alkalmával a *Vig* özvegy címszerepét játszotta igen sok természetes bájjal s alakításában sok eredeti vonással. Éneke természetesen a legnagyobb igényeket is kielégítette. Igen sok tapsban s újrászásban volt része.

A többi szereplők is szép sikert arattak, tetszett *Pápay* férfias *Danilója* s szép éneke, *Hajnal* is akárhányszor játsza el *Nyegus* szere-

pét, mindig képes mulattatni a közönséget, mely ha nem töltötte is meg egészen a színházat, de minden esetre szép számmal volt jelen s nem fukarkodott a tetszésnyilvánításokban.

—d.

A **Szoyer-esték**. Ma este *Offenbach* szeniális muzsikája csendül fel a nyári színházban. *Szoyer* *Ilonka* legpompásabb szerepét a *Hoffmann* meséinek hármaskörét játssza. *Szoyer* *Ilonka* ebben a szerepében szinte páratlanul tökéletes művészetet ad énekben és játékban egyaránt. *Offenbach* káprázatos muzsikáját ma oly színe ragyogó pompában senki sem interpretálja mint *Szoyer*, akit a *Hoffmann* meséiben az operában is mindig zsufolt ház hallgat végig. Másik pompás szerepét a *Böregér* grófnőjét csütörtök este játsza el a nagy művésznő. A *böregér* előadását még érdekesebbé teszi az, hogy *Szoyer* *Ilonka* egy legkedvesebb nagy áriáját *Verdi* *Siciliai* *vecsernyéjéből* a *Boleró* áriát fogja elénekelni betét képen. A művésznő vendéglátásainak sorozatát a *Faust* előadása fejezi be. A művésznő vendégszereplése révén a nyári szezonban opera előadást is kap a közönség. Péntek este játsza el *Szoyer* *Margaréta* pompás szerepét. A *Faust* előadását még érdekesebbé teszi *Erdöss* *Richárd* az opera baritonistájának vendégszereplése. *Erdöss* *Richárd* *Mefistó* hatalmas szerepét énekl. Így tehát péntek este kettős zenei élvezetben lesz része a színház közönségének. A *Szoyer-esték*re a jegyek a színház nappali pénztáránál előre megválthatók.

Hivatalnok urak. Szerdán este *Földes* *Imre* nagyszerű színművét a *Hivatalnok* urakat játssza a színházban. Ezt az érdekes, legérettebb társadalmi kérdésünket a *Hivatalnok* nyomoruságot tárgyaló darab, már csak rendkívül érdekes sűjténél fogva is hetekig izgalomban tartotta a főváros közönségét.

MULATSÁG.

* **Az iparos ifjak dalestélye**. A Nagyvárad i partestület ifjusága Önképző Egyletének nemrég ujonnan alakult dalköre szépen sikerült dalestélyt tartott vasárnap este a *Karger*-féle nyári mulatóhelyen. A dalkör *Lobermayer* *Gyula* karagy vezetésével szép magyar és műdalokat adott elő. *Papp* *Oktáv* pedig tárogaton kuruc dalokat, *Proksa* *Gyula*, *Nagy* *Ferenc*, *Szelezsán* *Mózes*, *Takács* *Rózsika* és *Fleisz* *Elek* magán és páros jelenet és monológok előadásával tündek ki, *Kovács* *N.* kuplékat énekeltek. A szép mulatságon igen sokan voltak. A négyeseket 70 pár táncolta. Jó ételek és italokról *Lobermayer* *Ferenc* vendéglős gondoskodott. A szép mulatságnak a virradat vetett véget.

SPORT.

⊙ **A sport-egylet háziversenye**. A Nagyvárad Sport Egylet 1909. évi június hó 27. éj délután 3 fél órakor a *Bunyitay* ligetben atletikai házi versenyt rendez. Verseny számok: 1. 60 méteres siktutás, 2. Magas ugrás, 3. Súlydobás, 4. Távolugrás, 5. Korlát, 6. Rudugrás. Verseny feltételek: 1. A versee hazai jellegű és részt vehet benne az egylet minden tagja. 2. Minden verseny győztese az egylet nagy ezüst érmét nyeri, a második kis ezüst érmét és legalább négy induló esetén a harmadik nagy bronzérmét nyer. 3. Nevezési határidő 1909. június 25. déli 12 óra. A neve-

zések *Juricskai* *Barna* titkár és *Dajka* *Endre* atléta szakosztály vezető címére küldendők, a nevezéseknek tartalmaznia kell a nevező kereszt és vezeték nevét és a verseny számot, amelyre nevez. 4. Határidőn túl beérkező nevezések elfogadása fölött az atletikai szakosztály határoz. 5. A verseny M. Á. Sz. szabályai érvényesek. *Nagyvárad*, 1909. június 19. éj. *Keszthelyi* *Zoltán* N. S. E. elnök. *Juricskay* *Barna* N. S. E. titkár.

ZENE.

Zongora és énekvizsga. *Patskó* *Aladár* né magán tanítványai vasárnap tartják meg zongora és ének vizsgájukat. A vizsga a főgimnázium dísztermében délután 4 órakor lesz megtartva. A vizsga minden egyes száma igen értékes művészi számokat ígér.

TÁVIRATOK.

Uralkodók találkozása.

Mondon, június 21. Londonból táviratozzák, hogy az itteni udvari körök egészen bizonyosra veszik, hogy *Eduard* király *Marienbádból* *Ischlbe* megy *Ferenc* *József* meglátogatására. Az angol király *Marienbádból* visszajövet találkozni fog a német császári párral is. Ez utóbbi tanácskozás iránt most folynak a tanácskozások.

Az osztrák parlament feloszlatása.

Prága, június 21. Prágából jelentik, hogy a *Narodni Sisti* értesülése szerint az osztrák parlamentet nem fogják feloszlatni.

A törökországi események.

Konstantinápoly, június 21. A mai minisztertanácson a közoktatásügyi miniszter által kidolgozott mazbatart terjesztenek elő a keleti vasúttal való szerződéssel kapcsolatban. A mazbatart kétségkívül aláírják és megküldik a parlamentnek. Kedden kerül a szerződés a kamarában tárgyalásra. A javaslat egy szakaszból fog állani, amely kérni fogja a kamara hozzájárulását az ismert megállapodás alapján. A kamara hozzájárulása bizonyossággal várható.

A *Tanin* üdvözli azokat a képviselőket, akik a *Krétára* vonatkozó tegnapi interpellációnál uralkodtak érzelmeiken, megőrizték nyugalmaikat. Rámutat a csapatok visszavonásáról szóló ellentétes hírekre, amelyek azt mutatják, hogy a krétai kérdés veszélyekkel teljes még, mert a csapatok visszavonása esetén a krétai mohamedánok üldözésének új korszaka kezdődik, amely a törököket arra kényszeríti, hogy szigorú intézkedéseket tegyenek.

A hatalmaknak, ha csapataikat visszavonják, mindenesetre fel kell szólítaniok *Törökországot*, hogy szuverenitási jogait érvényesítse. Sem egy krétai inszurrekció valószínűsége, sem néhány szomszédos hatalom beavatkozása nem aggasztó *Törökországra*. Az egyetlen nehézség csak a védőhatalmak magatartásából állhat elő. A *Tanin* azt mondja, hogy *Kréta* annexiója seregének 20—30.000 főnyi erősítését jelentené, ami fegyverül szolgálhatna *Görögországnak* *Törökország* ellen. *Kréta* ezért az ottománokhoz tartozik és hozzájuk kell, hogy tartozzon.

A Yéni Gazetta azt mondja, hogy dacára a nagy tartózkodásnak, a külügyminiszter nyilatkozatai kielégítették a közvéleményt a kormány politikáját illetően. A lap reméli, hogy a védőhatalmak a csapatokat nem vonják vissza és Krétát később átadják a törvényes birtokosnak. A nemzet kész felségjogait minden eszközzel megvédelmezni.

Szaloniki, június 21. Szalonikiból érkezett távirat szerint a török kormány most már véglegesen elhatározta, hogy Abdal Hamidot állandóan Szalonikiben tartják. Intézkedéseket tettek a száműzött szultán villájának megvásárlására.

Igazságszolgáltatás.

§ Társas üzlet osalásra. Folyó évi április elején ifj. Hegedüs János elhatározta, hogy a vagyongyűjtésnek kényelmesebb módjához fog, s e célból Kolompár Istvánné, Bodor Máriával és Bánfi Máriával szövetkezve társaságot alapítottak oly célból, hogy Békésmegye jámbor népe között híveket hódítsanak tanulmányuknak, mely abból áll, hogy jó pénzért kétszer annyi hamis pénzt ígértek. Az első üzleten azonban már rajta vesztettek. Implom József csizmadia mester ugyanis színelment abba, hogy 200 korona jó pénzt ad 600 korona hamis pénzért. Észrevette azonban a rendőrséget is, úgy, hogy amire Ifj. Hegedüs János elment a pénzt cserélni, a lesben állott rendőr úgy őt, mint az utcán őrt álló Bánfi Máriát és Bodor Máriát letartóztatta, s az őt itt ültek az ügyészség fogházában. A szombati főtárgyaláson a vádlottak tagadásban voltak, azonban a kihallgatott tanúk ellenük vallottak. A törvényszék dr. Kertész Ferenc, dr. Poynár Özséb és dr. Váradi Ödön védőbeszédjei után Hegedüs Jánost 2 havi fogságra ítélte, melyből hat hetet kitöltöttek vett, az asszonynepeket pedig 1—1 havi fogságra ítélte, amelyet a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vett, s így szabadlábra lettek helyezve, s most már újból mehetnek szerencsét próbálni.

KÖZGAZDASÁG.

Szarvasmarha kiállítás Szalárdon.

A biharmegyei gazdasági egyesület a f. évben Szalárdon tartotta meg az első szarvasmarha kiállítást f. évi június 20-án. A kedvezőtlen takarmány viszonyok a kiállításra nagyon kihatottak, a kis gazdaközönség tartózkodott állatjait bemutatni a kiállításon, mert azok éppen a takarmány híján nincsenek a kellő kondícióban. A kiállításon be lett mutatva 23 drb tehén, 31 üsző, 12 borjú és 3 bika; összesen 69 drb állat.

A kiállítást délelőtt 10 órakor Des Echerolles Kruspér Sándor egyleti elnök nyitotta meg szakszerű beszéddel, melyben vázolta azon fontos feladatot, melyet a kiállítások az állattenyésztés kérdésében szolgálnak. Ezután megalkototta a bíráló bizottságot, felkérve a magyar fajta szarvasmarhát bíráló bizottságba elnökül Polyák Károlyt, bizottsági tagokul: Molnár Imre gazd. felügyelő, Bartos Gábor, Középpessy Elemér, E. Nagy Sándort. Nyugati fajta szarvasmarhát bíráló bizottságba elnökül: Tóth Mihály, tagokul Posfay Sándor gazd. szaktanárt, Reisz állatorvost, Polyák István, Fazekas Sándort.

A bíráló bizottságok a kiállított állatok szakszerű megbírálása után Des Echerolles Kruspér Sándor a bírálat eredményét kihirdette s a díjak kiosztattak.

Díjakat nyertek:

Magyar fajta szarvasmarha osztályánál.

I. Tehenekért. I. díj 90 kor., nyerte Kupás József szalárdi lakos »Jámbor« nevű tehenével.

II. díj 40 kor., nyerte Varga András siteri lakos Virág nevű tehenével. III. díj 20 kor., nyerte Király János szalárdi lakos Villás nevű tehenével. II. Üszők osztályánál. I. díj 90 kor., nyerte Varga András siteri lakos Bárány nevű tinójjával. II. díj 60 kor., nyerte Szerző János diószegi lakos Virág nevű tinójjával. III. díj 40 kor., nyerte Bélteki Sándor szalárdi lakos Bádár nevű üszőjével. III. Bikák osztályánál. II. díj 20 korona, nyerte Várday Ferenc diószegi lakos 1 éves bikájával.

Nyugoti szarvasmarhák osztályánál.

I. Tehenekért. I. díj 70 korona, nyerte Hanász Zakariás paptamási lakos, Rózsi nevű tehenével. II. díj 20 kor., nyerte Berger Jenő diószegi lakos, Blümi nevű tehenével. III. díj 20 kor., nyerte Teleky Lajos diószegi lakos, Cifra nevű tehenével. II. Üszőkért. I. díj 80 kor., nyerte E. Nagy Sándor diószegi lakos Bárány nevű üszőjével. II. díj 50 kor., nyerte Hanász Zakariás paptamási lakos Zsófi nevű üszőjével. III. díj 30 kor., nyerte Kállay N. Sándor diószegi lakos, Cifra nevű üszőjével. IV. díj 20 korona, Hegedüs István Zsófi nevű üszőjével. V. díj 10 kor., nyerte Hanák Zakariás paptamási lakos Vilma nevű üszőjével.

Diszoklevelet nyert: László István gazdasági intéző siteri lakos nyugoti fajta tehenével.

Elismerő oklevelet nyertek: Grám Géza kügyi birtokos nyugoti fajta üszőjével és Hatzelhoffer Sándor gazdasági segédtsz, siteri lakos nyugoti fajta üszőjével.

A kiállítás, melyet nagyszámú közönség nézett végig, Des Echerolles Kruspér Sándor kiállítási elnök a déli órákban rekesztette be.

= A gabonatermés veszedelme. A sárréti járás szépnek ígérkező termését egyszerre veszedelem támadta meg. A gabonaföldeken mindenütt apró férgek pusztítják a termést. A pusztulást csak most vették észre és erről azonnal távirati uton értesítették az alispánt. Az alispán a földművelésügyi minisztertől kért segítséget. A miniszter az alispán kérelmére tegnap a következő távirati választ küldte:

Szakközegemet sárréti járásba vetéskárok okának megállapítása s védekezési utasítások megadására kiküldöttem.

Földművelésügyi miniszter.

A szakértőt nagy kíváncsisággal várják az egész járásban, mert ő fogja megállapítani a pusztító féreg nemét, melyet eddig egyáltalán nem ismertek a sárréti járásban.

Budapesti tözsdetudósítások.

A gabonatózsde határidői.

Budapest, június 21.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdözsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasúti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasúti részv.	697.50
Közuti vasút	552.—
Városi villamos vasút	269.—

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Irta: **Faragó Béla.**

(Folytatás.)

55

Ez korunk jelképe. igaza van a plebános urnak, hogy a köznemesség furcsa utakat keres híressé lételéhez s a világ is furcsán szentesíti ezeket a hírességeket. Nyelvédén sok ideig élt Parázs Emánuel a nélkül, hogy a lucernáson túl tekintett volna s egyszer csak lecsap a nagyság, nyilvánosság után való vágy szívében. A mint a szerencse szokta, ez is felkeres minden embert egyszer életében, jó csillag alatt, a ki a nagyság után való vágy kisértő szellemének kitér. Nekünk nemes embereknek, mikor őseinkről, ezek hírességéről ábrándozunk, gyakran megjelenik ez a kisértet s azt vesszük észre, hogy kicsi az ősi lak s kevés az ainádor ős, a vicispán nagyapa, a táblabíró apa, a hies emberek nem a történelemben vannak, hanem a hírlapok hasábjain. Gunyolják családi cimereinkhez való ragaszkodásunkat s minket reakcióval vádolnak családi sirboltjainkért s magunk is elhisszük, hogy mindennél több, ha nevünket az újságok emlegetik, négy-öt sorban. Hajdan királyok ismerték el az érdemet, ma kalmárveréből származott gyermekek osztogatják. A nyilvánosság után való törekvés ősi érenyeinket összetöri, szerepelni vágyunk s mindaddig nem szállunk le saját értékünkre, míg a nyilvánosságot nyilvántartó gyerkőcök meg nem bántanak, ha önérettel távoznak a nyilvánosságból. szerencsések vagyunk, de ha sértett hiúsággal, jaj nekünk.

Bátyámat boldoggá teszi az, ha a főispán per tu szólítja, szép huga miatt feltűnik s nevét a bálókban a notabilitások közé sorolják. »Jelen volt Parázs Emánuel nagy birtokos« ezzel ki van elégitve. Azt hiszi kedves néném, hogy csak neki van vesszőparipája, a Kongó királyság. Oh nem, mindenkinek, a ki a nyilvánosságra nem készült, hanem beleesett, még örültebb tudományos és tudatlan vesszőparipák vannak. A szép hugért, szép feleségért, szép leányért ezeket osztogatják, mint a rendjeleket. A képviselőház folyosóján s a pártok klubjaiban teremnek a Móni bácsihoz hasonló politikai holdkorosok, kik ha a nyilvánosság rájuk kiállt, lezuhannak az uborkafáról. És a nyilvánosság, nem sokára kiáltani fog s a gunypadján pihenhet szegény nagybátyám. A sajtó szeszélyes teremő, hamar megbánja, hogy embert teremtett. A jótékony, tudományos és szakegyletek hízlalják ezt az esztelen hiúságot és osztogatják a címeket. A mint vannak udvari szállások a kereskedelembe, úgy vannak a tudományos és szakegyleteknek és jótékonyágnak csatlósai. Ma a jótékony is hivatal, melyre kineveznek, nem a szívben terem. . . A ki ebből a hiúság vásárjából haza kerül, az otthon olyan elégedetlen lesz, a mi gyógyíthatatlan. Jöjjön valaki segítségünkre . . .

Gyorsan, gyorsan, a hajó merülni kezd, ha a szélcsend szűnik, összeroppannak a bordák. Kormányost kérek.

Szerető öccse.

Domokos, vagy ha úgy tetszik: Bernabás. Stazci néni lehangolva, de még is büszkén hallgatta a levél felolvasását. Ebben azután már volt kovász, de nem abban a vasuti koncessióban, téglagyáran és repából pótkávét gyártó intézményekben, amiben, a hol a minap Móni bácsi írta elnök alelnök, szűkebb, kurtább bizottságoknak tagja, igazgató jelöltje.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős
Dr. VUOSKIOS GYULA.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Kepes Elek

Orvosi közszerész és keztyűs, Nagyvárad, Sas-száloda. (Passage.) Készítik saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitérő sérvkötőket továbbá haskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkákat a legjutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkókat, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készítek a legjobb kivitelben. Kesztyű tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

Kalapok

a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban

Reichard áruházában kaphatók.

Házassulandók figyelmébe!

Vas- és rézbutor, matracok, sodronybetétek, divánok, falitükrök, képek, szentképek, ablakredőnyök előnyösen beszerezhetők Fried és Társánál Nagyteleki-utca 16.

Bártfai cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május 1-től kitérő fagyaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legjutányosabban fogadok el.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóczi-ut 3. sz. a.

**Weinstock-féle óra, látszer és
:: fényképező cikkek üzletet ::**

átvettem, melyben ezen áruk nagy választékát raktáron tartom és azokat jótállás mellett pontosan javítom. Fő törekvésem, hogy a mélyen tisztelt közönség bizalmát kiérdemeljem, miért is becses partfogást kérve vagyok mély tisztelettel

P E T R I Á R P Á D

órásmester, látszerész és műszerész.
«KODAK» gépek és filmek kizárólagos raktára Nagyvárad és Bihar-megye részére. ::

Új üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Nagyváradon Hant Frigyes cégnél **11 évi praksisom után** után épület-üvegezési és képkeretezési üzletemet **Olaszi, Szt. János u. 2.** Grám-házban

megnyitottam.

Fő törekvésem, hogy a n. é. közönséget tartós munkámmal és szolid kiszolgálással megnyerjem. — Épület üvegezést és képkeretezést a legnagyobb pontossággal teljesítem, üvegporcellán, konyha edényeket jutányos árban szolgállok. A n. é. közönség partfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Duhopolszky) Alajos.

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kávéháza, legszebb kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtnak. ::

Abonensek elfogadtnak mérsékelt árak mellett ::

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat ujjonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyisint a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténként? csak is a NEMZETI SZALLODA hívős és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zene mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlője.

EUROPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: **Fülöp István.**

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tövében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. *Kizárólag saját szüretelésű borok.* Frissen csapolt kőbányai sör. Esténként cigány zene. Kifogástalan magyar :: konyha. Polgári árak. ::

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük jó ismerőseinket, barátainkat és a t. közönséget, hogy a Torna-u. és Nagypiac-tér sarkán levő

Temesvári sörcsarnok éttermét

f. évi június hó elsején, ujjonnan átalakítva átvettük.

Többféle hegyiborok. Dalmáciai édes vörös bor. Kitevő frissen csapolt sör. Kifogástalan házi konyha,

A nagyérdemű közönség partfogását kéri, kiváló tisztelettel:

Lökösházy László és Lökösházy Béla
vendéglősök.

Női kiszolgálás! Reggelig nyitva!

Abonánsok felvételnek!

MAGYAR BANK

Részvénytársaság **NAGYVÁRADON** Fekete-Sas palota.

A L A P T Ó K E

1,000.000 korona

**Elfogad betéteket,
Előleget ad értékpapírokra,
Elfogad letéteket őrzésre,
Leszámitol váltókat,**

**Törlesztéses (amortisatiós)
: jelzálogkölcsonöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.**

Megnyílt

a
Bunyitay ligeti USZODA.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására juttatni, hogy ujonnan berendezett

uszodámat

a fürdő ioényre megnyitottam és a nagyérdemű közönség rendelkezésére bocsátom. Semmi költséget nem kimélve, ujonnan berendeztem I. oszt. férfi és I. oszt. női kényelmes tükörlüddőt és kabinokat, valamint a szórakoztató közös tükörfürdő berendezése, amely minden más uszodát felülmúl.

Vize tiszta és friss, hegyekről áramló jó friss levegője, parkirozott udvar.

Jégbehűtött italokrol gondoskodva, valamint fürdőruhák, bérletek és fürdőjegyek a pénztárnál válthatók és az uszni tanulás is itt jelentendő be.

Tisztelettel

Pankolits Károly

uszodatulajdonos.

A legmegbízhatóbb arcápolószer
a szeplő és májfolt ellenes
Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona. Ára 1—1 korona

Kapható:

FARKAS ISTVÁN „Arany-Sas“ gyógyszer-tárában Nagyváradon, Szent László-tér.

BARTA IMRE

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést, mázolás, tapétázást és minden e szakmába vágó munkát olyan árban, melyért
☐ senki el nem készíti. ☐

KITÜNŐ AJÁNLATOK!!

UJ! UJ! UJ!
SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű diszitó és butorra való
:: paszományok készítői ::

Fővárosi izlés! Olcsó árak!

Modern munka!

!! !Költségvetések díjtalanul! !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, disznővények és menyasszonyi koszorúk mélyen leszállított árban kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközli: **REICH**
:: **IRMA**, művirágkészítő. ::

Meghívó.

A Lévai Márton-féle könyvkötészet, vonalzó intézet és üzleti könyvgyár részvénytársaság 1909. június 29 én délelőtt 11 órakor Nagyváradon, Fő-utca 20 sz. saját házában tartandó rendes évi közgyűlésre.

Tárgysorozat.

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről, a zárszámadás előterjesztése.
 2. A felügyelő-bizottság jelentése az mérleg megvizsgálásáról.
 3. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság-nak a felmentvény megadása és megválasztása.
 4. Esetleges indítványok.
- Nagy-Várad, 1909. június 21.

A közgyűlésen személyesen, vagy meghatalmazott által résztvenni óhajtó részvényesek tartoznak részvényeiket három nappal a közgyűlés megtartása előtt a társaság pénztáránál letétbe helyezni.

A letétbe helyezett részvényekről a kiállított elismervény igazolásul szolgál a közgyűlésen való részvételre és szavazatra.

Az igazgatóság.

Van szerencsém értesíteni az előkelő hölgyközönséget, hogy angol és francia

női divat termemben

a legújabb angol és francia modell és speciális szabás szerint készítek

modern princzesz-ruhákat

elismert szép **angol kosztümöket**, és **izléses toalett-eket** stb.

Nagy gond van fordítva arra, hogy az idej modern divattal haladva a legkényesebb igényeknek is megfeleljek. Számtalan elismerés. Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.

B. meghívásra elsőrendű divatlapokkal teszem tiszteletemet, esetleg vidékre is.

Számos pártfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz. a.

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895 BEN.

Imrek Károly

épület- és műbutor asztalos
Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett elvállalok, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönbén mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbizásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-utca 46. szám. — Jó fiúk tanulóinak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra azonnal megjelenek.